

Joyful

Mathematics

ਅਨੰਦਮਈ ਗਣਿਤ

Class 2

ਜਮਾਤ-ਦੂਜੀ

QRickit

0224

विद्यया ऽ मृतमश्नुते

एन सी ई आर टी
NCERT

राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद्
NATIONAL COUNCIL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING

0224 – ਅਨੰਦਮਈ ਗਣਿਤ

ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਜਮਾਤ-ਦੂਜੀ

ISBN 978-93-5292-426-4

ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਕਰਨ

ਮਈ 2023 ਵਿਸਾਖ 1945

PD 1000T BS

© ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਖੋਜ ਅਤੇ
ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, 2023

₹ 65.00

80 GSM ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ.
ਵਾਟਰਮਾਰਕ ਨਾਲ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ

ਸਕੱਤਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ,
ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਬਿੰਦੇ ਮਾਰਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 110 016, ਦੁਆਰਾ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ
ਪ੍ਰਿੰਟਰਸ, ਡੀ-6 ਅਤੇ F-455, ਸੈਕਟਰ-63, ਨੇਇਡਾ -
201301 (ਯੂ.ਪੀ.) ਵਿਖੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ

ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ

- ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਪੂਰਵ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਸੇ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ, ਯੰਤਰਿਕ, ਫੋਟੋਕਾਪੀ, ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛਾਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।
- ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਈਂਡਿੰਗ ਜਾਂ ਕਵਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ, ਉਧਾਰ ਦੇਣਾ, ਮੁੜ-ਵੇਚਿਆ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੇਚੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਇਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਛਾਪੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਹੈ, ਰਬੜ ਦੀ ਮੋਹਰ ਜਾਂ ਸਟਿੱਕਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਮਤ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ.
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦਫ਼ਤਰ

ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਕੈਂਪਸ,
ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਬਿੰਦੇ ਮਾਰਗ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 110 016

ਫੋਨ : 011-26562708

108, 100 ਫੀਟ ਰੋਡ
ਹੋਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਹਾਲੀ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ
ਬਨਸ਼ੰਕਰੀ ਪੜਾਅ III
ਬੋਗਲੂ 560 085

ਫੋਨ : 080-26725740

ਨਵਜੀਵਨ ਟਰਸਟ ਬਿਲਡਿੰਗ
ਪੀ.ਓ. ਨਵਜੀਵਨ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ 380 014

ਫੋਨ : 079-27541446

ਸੀ ਡਬਲਯੂ ਸੀ ਕੈਂਪਸ
ਸਾਹਮਣੇ ਧੌਲ ਬੱਸ ਸਟਾਪ
ਪਾਣੀਹਾਟੀ
ਕੋਲਕਾਤਾ 700 114

ਫੋਨ : 033-25530454

ਸੀ ਡਬਲਯੂ ਸੀ ਕੰਪਲੈਕਸ
ਮਾਲੀਗਾਓ
ਗੁਹਾਟੀ 781 021

ਫੋਨ : 0361-2674869

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਟੀਮ

ਹੈੱਡ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ: : ਅਨੂਪ ਕੁਮਾਰ ਰਾਜਪੂਤ
ਡਿਵੀਜ਼ਨ

ਮੁੱਖ ਉਤਪਾਦਨ : ਅਰੁਣ ਚਿਤਕਾਰਾ
ਅਧਿਕਾਰੀ

ਚੀਫ ਬਿਜ਼ਨਸ : ਵਿਪਿਨ ਦੀਵਾਨ
ਮੈਨੇਜਰ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਬਿਜਨਨ ਸੁਤਾਰ
(ਇੰਚਾਰਜ)

ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਅਫਸਰ : ਅਤੁਲ ਸਕਸੈਨਾ

ਕਵਰ

ਸੰਤੋਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ

ਮੁਖਬੰਧ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਰਸਮੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਪੂਰਕ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਮਗਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉਕੇਰੀ ਗਈ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਸਿਹਤ, ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020 (NEP 2020) ਵਿੱਚ 5+3+3+4 ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ 3-8 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਮਾਤ 1 ਅਤੇ 2 ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ 3-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਹਤ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬੁਨਿਆਦ ਪੜ੍ਹਾਅ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀ ਨੇ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਵੇਗ ਨੂੰ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ — ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ (ਨਿਊਰੋਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮੇਤ), ਤਜਰਬਿਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਟੀਚਿਆਂ 'ਤੇ ਖੋਜ 'ਤੇ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ (NCF-FS) ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਨੂੰ 22 ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, NCF-FS ਦੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ (ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ) NCF-FS ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਤੈਤੀਰੀਆ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਪੰਚਕੋਸ਼ੀਆ ਵਿਕਾਸ (ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਪੰਜ ਪਰਤਾਂ ਦਾ

ਵਿਕਾਸ) ਨਾਲ਼ ਵੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। NCF-FS ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪੰਜ ਆਯਾਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ; ਭੌਤਿਕ ਤੇ ਗਤੀਆਤਮਕ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੋਧਾਤਮਕ, ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸੁਹਜ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਚਕੋਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ-ਅੰਨਮਈ, ਪ੍ਰਾਣਮਈ, ਮਨਮਈ, ਵਿਗਿਆਨਮਈ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ, ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਰਵੱਈਏ ਨਾਲ਼ ਜੋੜਨ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਕੂਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

NCF-FS, ਜੋ ਕਿ ਕਲਾਸ 1 ਅਤੇ 2 ਲਈ ਹੈ, ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਖੇਡ ਆਧਾਰਿਤ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਖਿਡੌਣੇ, ਖੇਡਾਂ, ਗੱਲਬਾਤ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਨੁਕੂਲ ਖੇਡ-ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੱਲ ਇੱਕ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਜੋ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨਾਲ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੱਥ ਵਿਚਲੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਡ-ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

NCF-FS, ਜੋ ਕਿ ਕਲਾਸ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਖੇਡ ਆਧਾਰਿਤ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੁਸਤਕਾਂ, ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਖਿਡੌਣੇ, ਖੇਡਾਂ, ਗੱਲਬਾਤ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਨੁਕੂਲ ਖੇਡ-ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ-ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੱਲ ਇੱਕ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਜੋ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੱਥ ਵਿਚਲੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਡ-ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਇੱਕ ਸਰਲ, ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਢੰਗ ਨਾਲ਼ ਯੋਗਤਾ-ਆਧਾਰਿਤ ਸਮਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਾਠ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕਈ ਰੂੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਦਰਭ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੁਹਜ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ਼ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਤਰੀਵ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਹਲਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ਼ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਵਿਭਿੰਨ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਖਿਡੌਣਿਆਂ, ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪਲੇ-ਵੇਅ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸੰਸਕਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਪਰਿਪੇਖਾਂ ਨਾਲ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ/ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020 ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਲਈ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿੱਖਣ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਵੰਜਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੀਅਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਡਾ. ਕੇ. ਕਸਤੂਰੀਰੰਗਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂਡੇਟ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਇਸ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੰਜੁਲ ਭਾਰਗਵ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ, ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਇਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸ਼੍ਰਮੂਲੀਅਤ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਕਲਾਨੀ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ

27 ਜਨਵਰੀ 2023

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ

ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020 ਨੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਮਰ (3-8 ਸਾਲ) ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ 2022 (NCF-FS 2022) ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਫਰੇਮਵਰਕ (NCF-FS 2022) ਨੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਟੀਚਿਆਂ, ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਆਯਾਮਾਂ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰੀਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ-ਨੈਤਿਕ, ਬੋਧਾਤਮਕ, ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਖਰਤਾ, ਸੁਹਜ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਜੋਂ, ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਲਈ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਆਯਾਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਣਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਮੇਤ ਗਣਿਤ ਲਈ ਸਿੱਖਣ-ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਆਯਾਮਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਲਾਸ 2 ਲਈ ਗਣਿਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ, ਭਾਵ, 'ਅਨੰਦਮਈ ਗਣਿਤ' ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020, NCF-FS ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਲਈ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾਸ 2 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ 1 ਤੋਂ 3 ਅਤੇ ਕਲਾਸ 1 (ਉਮਰ 3-8 ਸਾਲ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲੇ-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੈਟਅਪ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ। ਇਹ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਮੁਕਤ ਖੇਡ, ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਣਿਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਾਨਿਕ ਸਮਝ, ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ, ਗਣਿਤਿਕ ਅਤੇ ਗਣਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਆਦਿ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਠੋਸ ਤੋਂ ਚਿੱਤਰ ਤੱਕ ਸੁਚਾਰੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹਰ ਨਵੀਂ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਅਮੂਰਤ ਤਰਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020, NCF-FS ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਲਈ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਮਾਤ 2 ਲਈ ਗਣਿਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ, ਭਾਵ; 'ਅਨੰਦਮਈ ਗਣਿਤ' ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਮਾਤ 2 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ 1 ਤੋਂ 3 ਅਤੇ ਕਲਾਸ 1 (ਉਮਰ 3-8 ਸਾਲ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲੇ-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। ਇਹ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਕਲਾਸ 2 ਲਈ ਅਨੰਦਮਈ ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ, ਖੇਡ ਆਧਾਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੰਦ ਦੇ ਗਣਿਤ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਉਮਰ-ਅਨੁਕੂਲ ਸਰੀਰਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਮਾਪਿਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਡੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰੇਰਕ ਸਵਾਲਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿਹਤਮੰਦ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ; ਸਵੈ-ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਣਿਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ/ਚਿੱਤਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਟੈਕਸਟ-ਕਮ-ਵਰਕਬੁੱਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁਬਾਨੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗ਼ੈਰ-ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਰਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਟੀਚਾ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁਨਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਗੇ। ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਵਰਤੋਂ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ; ਜੋ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੀ ਅਨੰਦਮਈ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ।

ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਰਾਹੀਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਹੁਨਰ, ਗਣਿਤਕ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਧਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸਮਝ, ਵਿਧੀਗਤ ਰਵਾਨਗੀ, ਅਨੁਕੂਲ ਤਰਕ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਵੱਈਆ ਜੋੜ ਕੇ ਗਣਿਤ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਲਾਸ 2 ਲਈ ਅਨੰਦਮਈ ਗਣਿਤ NCF-FS 2022 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਚਾਰ ਬਲਾਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ; ਇਹ ਹਨ - ਮੌਖਿਕ ਗਣਿਤ ਗੱਲਬਾਤ, ਹੁਨਰ ਸਿਖਾਉਣ, ਹੁਨਰ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਟੀਚੇ (CG-8) ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ NCF-FS 2022 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਟੀਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ

ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਓਰਲ ਮੈਥ ਟਾਕ: ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਤਸਵੀਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਣਿਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

- ਅਧਿਆਇ 9 ਵਿੱਚ 'ਰੁੱਤਾਂ' ਅਤੇ 'ਪੂਰਬ, ਪੱਛਮ, ਉੱਤਰ ਜਾਂ ਦੱਖਣ' ਵਰਗੀਆਂ ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ।
- ਸੰਕਲਪਾਂ, ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਲਈ ਚਿੱਤਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 2 ਵਿੱਚ 'ਹੀਨਾ' ਅਤੇ 'ਆਤਿਫ਼', ਅਧਿਆਇ 4 ਵਿੱਚ 'ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਨਾਲ਼ ਕਹਾਣੀ' ਅਤੇ 'ਲੁਕਣ-ਮੀਟੀ', ਅਧਿਆਇ 6 ਵਿੱਚ 'ਮਾਲ਼ਾ ਨਾਲ਼ ਸਜਾਉਣਾ', ਅਧਿਆਇ 7 ਵਿੱਚ 'ਰਾਣੀ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ' ਅਤੇ 'ਕੱਦੂ ਦੀ ਚੌਪਾਲ' ਆਦਿ।
- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ਼ ਚਰਚਾ ਕਰੋ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਧਿਆਇ 1 'ਤੇ 'ਵਲ਼ਮ ਕਲੀ', ਅਧਿਆਇ 2 'ਚ ਗਰਬਾ ਉਤਸਵ', ਅਧਿਆਇ 6 ਵਿੱਚ, 'ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਜਾਵਟ' 'ਆਓ ਦੀਵੇ ਗਿਣੀਏ' ਅਧਿਆਇ 7, 'ਬਗ਼ੀਚੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਲ' ਅਧਿਆਇ 8 ਵਿੱਚ 'ਆਓ ਸਾਂਝਾ ਕਰੀਏ' 'ਕਿੰਨੇ ਸਮੂਹ', ਅਧਿਆਇ 9 ਵਿੱਚ 'ਗਾਰਗੀ ਦਾ ਦਿਨ', ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ 11 ਵਿੱਚ 'ਪਿਕਨਿਕ ਦਾ ਦਿਨ', 'ਆਓ ਖੇਡੀਏ ਕੁਝ ਖੇਡਾਂ'।

ਹੁਨਰ ਸਿਖਾਉਣਾ: ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਲੇ, ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ (ਮਾਪਿਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ) ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ਼ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਨਰ ਅਭਿਆਸ: ਹੁਨਰ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ, ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਅਧਿਆਇ 4 ਵਿੱਚ 'ਓਰੀਗਾਮੀ ਦੀ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ', 'ਮਹਿੰਦੀ' ਅਤੇ 'ਛਾਪ' ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ 7 ਵਿੱਚ 'ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਦ ਦੀ ਤੱਕੜੀ ਬਣਾਓ'।

ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ: ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿੱਚ 'ਆਓ ਸੈਂਕੜਾ (100) ਬਣਾਈਏ!', 'ਰਸਤਾ ਬਣਾਓ' ਅਤੇ 'ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਖੇਡ'; ਅਧਿਆਇ 3 ਵਿੱਚ 'ਸੰਖਿਆ ਚਾਰਟ ਵਿੱਚ ਪੈਟਰਨ'; ਅਧਿਆਇ 5 ਵਿੱਚ 'ਯੋਗ ਆਸਣ' ਅਤੇ 'ਆਓ ਬਿੰਦੀਆਂ ਨਾਲ਼ ਖੇਡੀਏ'; ਅਧਿਆਇ 7 ਵਿੱਚ 'ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਰਾਹ ਚੁਣੋ' ਅਤੇ 'ਕਿੰਨੇ ਬਲਾਕ?'; ਅਧਿਆਇ 9 ਵਿੱਚ 'ਸਾਡੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?'

ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ, ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਆਦਤਾਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੰਮੇਲਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੀ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲ਼ੀਆਂ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਾਲ਼ੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ਼ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਲਈ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲ਼ੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਮੇਤ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਛਾਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਨਿਰੀਖਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਪਿੰਗ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ-ਆਧਾਰਿਤ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੇਵਲ ਸੁਝਾਅ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਖਿਡੌਣਿਆਂ, ਖੇਡਾਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਰ ਠੋਸ ਸਮਗਰੀ ਨਾਲ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ।

ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੁਆਏ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਨ, ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ।

ਮਾਨਸਿਕ ਚੁਣੌਤੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਝੇਵੇਂ ਨਾਲ ਗਣਿਤ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਿਮਾਗੀ ਟੀਜ਼ਰ, ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੁਟੀਨ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕਈ ਪਹੇਲੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੁਝਾਰਤ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਰੁਝਾ ਕੇ ਰੱਖੋ। ਕੁਝ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਪਹੇਲੀਆਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਨੰਦਮਈ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਡੀਓ-ਵੀਡੀਓ ਸਮਗਰੀ, ਈ-ਸਮਗਰੀ, ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ QR ਕੋਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਮਗਰੀ ਅਤੇ ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕਿੱਟਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਅਧਿਆਪਨ ਸਮਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਸਮੇਤ ਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣ, ਟੀਵੀ ਦੇਖਣ, ਮੋਬਾਈਲ ਨਾਲ ਖੇਡਣ, ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਨ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਪ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਟੀਮ

ਸਲਾਹਕਾਰ

ਦਿਨੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਕਲਾਨੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ

ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਵੰਜਾਰੀ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ) ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵੀਸੀ, ਐੱਸ., ਐੱਨ. ਡੀ. ਟੀ. ਫੂਮੈਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਮੁੰਬਈ (ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ-ਅਧਿਆਪਨ ਸਮਗਰੀ ਵਿਕਾਸ ਕਮੇਟੀ)

ਸੁਨੀਤੀ ਸਨਵਾਲ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ, ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਮੈਂਬਰ ਕਨਵੀਨਰ, ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ-ਅਧਿਆਪਨ ਸਮਗਰੀ ਵਿਕਾਸ ਕਮੇਟੀ)

ਯੋਗਦਾਨੀ:

ਆਸਥਾ ਭਯਾਨਾ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਟੀਚਰ, ਐੱਮ.ਆਰ.ਜੀ. ਸਕੂਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਅਨੂਪ ਕੁਮਾਰ ਰਾਜਪੂਤ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਡੀ.ਈ.ਈ. ਅਤੇ ਮੁਖੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਖੰਡ, ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ. ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਕੇਦਾਰਨਾਥ ਵਜ਼ਲਵਾਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਡੀ.ਈ.ਐੱਸ.ਐੱਮ., ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਗਰਿਮਾ ਪਾਂਡੇ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਟੀਚਰ, ਐੱਮ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਕੂਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਗੁੰਜਨ ਖੁਰਾਨਾ, ਰਿਸਰਚ ਸਕਾਲਰ, ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਮੁਕੁੰਦ ਕੁਮਾਰ ਝਾ, ਸਲਾਹਕਾਰ, ਡੀ.ਈ.ਈ., ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਨਿਸ਼ਾ ਨੇਗੀ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਡੀ.ਈ.ਈ., ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਐਨ ਪਾਰਵਤੀ ਭੱਟ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਕ, ਡੀ.ਐੱਸ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ., ਬੇਂਗਲੁਰੂ

ਪਦਮਪ੍ਰਿਯਾ ਸ਼ਿਰਾਲੀ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਸਹਿਯਾਦਰੀ ਸਕੂਲ, ਪੁਣੇ

ਰਿਤੂ ਗਿਰੀ, ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਿੱਖਿਆ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ

ਸਪਨਾ ਅਰੋੜਾ, ਟੀ.ਜੀ.ਟੀ., ਸਿੱਖਿਆ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ

ਸਮੀਖਿਆਕਾਰ

ਦਿਵਯਾਂਸ਼ੂ ਦਵੇ, ਵੀਸੀ (ਇੰਚਾਰਜ), ਚਿਲਡਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਗਾਂਧੀਨਗਰ

ਗਜਾਨਨ ਲੋਧੇ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੰਵਿਤ ਰਿਸਰਚ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਬੇਂਗਲੁਰੂ

ਮੰਜੁਲ ਭਾਰਗਵ, ਮੈਂਬਰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੀਅਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਮੈਂਡੇਟ ਗਰੁੱਪ

ਸੰਦੀਪ ਦਿਵਾਕਰ, ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰ, ਅਜੀਮ ਪ੍ਰੋਮਜੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ

ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ

ਅਨੂਪ ਕੁਮਾਰ ਰਾਜਪੂਤ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡੀ.ਈ.ਈ. ਅਤੇ ਮੁਖੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ,

ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਆਭਾਰ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਪੁਸਤਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਨੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ; ਐੱਸ.ਡੀ. ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਹਿਮਾਨੀ ਡੇਮ; ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਲਜ, ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਮਨੀਸ਼ ਜੈਨ; ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਗਾਂਧੀ ਨਗਰ ਪੰਕਜ ਤਿਵਾਰੀ; ਜਨ ਸਿੱਖਿਅਕ, ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਬੀ. ਸਕੂਲ ਸਿਓਨੀ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੇਗੜੇ; ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕ, ਕੇ.ਪੀ.ਐੱਸ., ਹੇਗਨਹੱਲੀ, ਬੋਂਗਲੁਰੂ, ਪੁਸ਼ਪਾ ਓਲਹਾਨ; ਐੱਸ.ਆਰ.ਏ., ਡੀ.ਈ.ਈ., ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਰਾਬਿਨ ਛੇਤਰੀ; ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਐੱਸ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਸਿੱਕਮ, ਰਾਕੇਸ਼ ਭਾਟੀਆ; ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰ, ਐੱਚ.ਬੀ.ਐੱਸ.ਈ., ਹਰਿਆਣਾ, ਰੇਮਨ ਹੁੱਡਾ; ਜੇ.ਪੀ.ਐੱਫ., ਡੀ.ਈ.ਈ., ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਸਾਰਾ ਰਫਤ ਖਾਨ; ਜੇ.ਪੀ.ਐੱਫ., ਡੀ.ਈ.ਈ., ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਤੇਜਲ ਆਹੂਜਾ; ਜੇ.ਪੀ.ਐੱਫ., ਡੀ.ਈ.ਈ., ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ. ਅਤੇ ਵੀਨਾ ਐੱਚ. ਆਰ., ਟੀਚਰ ਐਜੂਕੇਟਰ, ਸੰਵਿਤ ਰਿਸਰਚ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਬੋਂਗਲੁਰੂ ਦੇ ਵੱਡੇਮੁੱਲੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਇਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ, ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਖਾਕੇ ਲਈ ਸੰਤੋਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ; ਕਲਾਕਾਰ, ਏਮਾਰਟਸ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅਚਿਨ ਜੈਨ, ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ, ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰੀ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ., ਡੀ.ਟੀ.ਪੀ. ਆਪਰੇਟਰਾਂ- ਅਰੁਣ ਵਰਮਾ; ਡੀ.ਈ.ਐੱਸ.ਐੱਮ., ਕਨਿਕਾ ਵਲੇਚਾ; ਡੀ.ਈ.ਈ., ਰੋਹਿਤ ਕੁਮਾਰ; ਡੀ.ਈ.ਈ. ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਓਮ ਕਸ਼ਯਪ, ਡੀ.ਈ.ਐੱਸ.ਐੱਮ., ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਲਮਾ ਨਾਸਿਰ; ਸੰਪਾਦਕ (ਕੰਟਰੈਕਟਚੁਅਲ), ਅਤੇ ਚੰਚਲ ਚੌਹਾਨ ਸਹਿ-ਸੰਪਾਦਕ (ਕੰਟਰੈਕਟਚੁਅਲ), ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਐੱਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ. ਦੇ ਯਤਨ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬੈਰੀਅਰ; ਇੰਚਾਰਜ, ਡੀ.ਟੀ.ਪੀ. ਸੈੱਲ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਮਗਰੀ

ਮੁਖਬੰਧ	iii
ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ	vii
1. ਬੀਚ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ (ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ)	1
2. ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ (3-ਪਸਾਰੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ)	16
3. ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ (1 ਤੋਂ 100 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ)	23
4. ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ (ਤੋਗਾਲੂ) (2-ਪਸਾਰੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ)	32
5. ਰੇਖਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਾਂ (ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ)	44
6. ਤਿਉਹਾਰ ਲਈ ਸਜਾਵਟ (ਜੋੜ ਅਤੇ ਘਟਾਓ ਕਰਨਾ)	50
7. ਰਾਣੀ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ (ਮਾਪ)	71
8. ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵੰਡ ਕਰਨੀ (ਗੁਣਾ ਅਤੇ ਭਾਗ)	83
9. ਇਹ ਹੈ ਕਿਹੜੀ- ਰੁੱਤ ? (ਸਮੇਂ ਦਾ ਮਾਪ)	98
10. ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਨੰਦ (ਪੈਸਾ/ਰੁਪਏ)	113
11. ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡੀਏ	123
ਪਹੇਲੀਆਂ	130

An Initiative of the Ministry of Education

*If you are stressed, anxious, worried,
sad or confused about*

Studies and Exams

Personal Relationships

Career Concerns

Peer Pressure

Seek Support of Counsellors

**Call
8448440632**

**National Toll-free
Counselling Tele-Helpline
8am to 8pm
All days of the week**

MANODARPAN

Psychosocial Support for Mental Health & Well-being of Students
during the COVID-19 Outbreak and beyond
(An initiative by Ministry of Education, Government of India, as part
of Atma Nirbhar Bharat Abhiyan)

[www.https://manodarpan.education.gov.in](https://manodarpan.education.gov.in)